

2020-08-24

FÖRSLAG

RUN/412/2020

Ert dnr: N2020/01752/JL

Maria Kumpula
Regional utveckling
Tfn: 063146626
E-post: maria.kumpula@regionjh.se

Näringsdepartementet
Landsbygdsavdelningen, Enheten
livsmedelsföretagande

Yttrande gällande promemoria om behovsanalys i den strategiska planen av den gemensamma jordbrukspolitiken i Sverige

Region Jämtland Härjedalen uppskattar att få vara remissinstans för detta arbete och vill även framöver vara en part i arbetet och bidra med Jämtlands läns perspektiv på den gemensamma jordbrukspolitiken 2021-2027.

Region Jämtland Härjedalen instämmer i att det behöver arbetas med förenklingar i administrationen för att underlätta för den målgrupp som ska ansöka om medel, det är även viktigt att behoven är kopplade till det som är genomförbart i CAP. En annan viktig viljeinriktning är att se mer på resultat och effekter av insatser. En förenkling leder till färre mål och insatsområden, här är det viktigt att nationell nivå tänker på att de områden som tidigare funnits i CAP också är fortsatt viktiga för landsbygdernas utveckling, såsom bredband och kommersiell service. Region Jämtland Härjedalen vill därmed instämma i att det är viktigt att hitta en samordning mellan olika fonder, nationella medel och andra finansieringsmöjligheter som kan komplettera varandra.

Från och med 1 januari 2020 har det Regionala utvecklingsansvaret en enhetlig organisering i hela Sverige. Utvecklingsansvaret innefattar hela länet och dess olika förutsättningar till hållbar utveckling och tillväxt. Här är det viktigt att landsbygdsutveckling och verktyg kopplade till det också ses som en del av den regionala utvecklingen, då det är viktigt med helhetsperspektiv på samhället för att skapa hållbar regional utveckling. Inte minst i ett län som Jämtland.

Jämtlands län består av en mångfald av landsbygder, där förutsättningarna skiljer sig åt. Inomregionala skillnader inom Jämtlands län finns, precis som det finns regionala skillnader i Sverige och dessa skillnader bör synliggöras genom ett flexibelt genomförande av CAP, så att jordbruksfondens medel har möjlighet att ge resultat och effekter i alla Sveriges olika landsbygder. Här bör länen själva få stort

mandat att fördela medlen på det sätt som ger bäst effekt utifrån de förutsättningar som finns i området. Det är även av särskild vikt för Jämtlands län att jordbruken i de nordligaste delarna av Sverige får fortsatt stöd för att kunna konkurrera på lika villkor med företag i olika delar av Sverige och i Europa.

Som Regionalt utvecklingsansvariga så anser vi att gröna näringar av olika slag är oerhört viktiga för Sverige och för Jämtlands läns utveckling, det är dock väldigt viktigt att inte sätta likhetstecken mellan landsbygd och jordbruk. Landsbygd är en geografisk definition över platser med vissa slags förutsättningar och olika grad av glesa strukturer, jordbruk är en näringsgren av flera som kan verka i landsbygderna.

Kapitalförsörjningen till olika slags investeringar på landsbygden är en utmaning även i Jämtlands län. Förutom fastighetsvärderingar, så finns även exempel på detta som handlar om investeringar i grön infrastruktur. Drivmedelsförsörjningen av förnybart bränsle eller laddstolpar kräver investeringar hos aktörer på landsbygden. Detta för att det är viktigt att arbeta för fossilfrihet i hela landet, i stad som land. Samhällsomställningen kräver investeringar och det finns ett konkret exempel i Jämtlands län, där en sådan investering inte höll på att bli av på landsbygden på grund av brist på tillgång till finansiering.

Bredbandets betydelse för att kunna anamma digitaliseringens möjligheter i landsbygderna är viktigt, detta är en grundläggande förutsättning för att kunna arbeta med innovativa idéer. Den industriella transformationen som sker är kopplad till snabba uppkopplingar även i glesare strukturer, vilket är problematiskt när marknadsekonomin inte räcker till för utbyggnad av bredband och 5G i glesare miljöer. Bredbandets betydelse behöver betonas mer och verkligen lyftas upp som ett starkt grundläggande behov som understödjer många av de andra av behoven i CAP. Såsom innovation, främjandet av konkurrenskraft, attraktiva livsmiljöer och grön omställning.

Språk är makt och det är viktigt att fundera kring vilka signaler som våra olika offentliga dokument sänder. En sådan sak kan exempelvis vara att bredda perspektivet på landsbygd och vilka näringar som verkar på landsbygden. Vi inom offentligheten bör öppna upp för att alla näringar kan verka där de ser mest nytta att verka, oavsett om det är stad eller land. Risker med att vi kategoriserar vad som är en "landsbygdsnäring" begränsar innovationer och därmed utvecklingen på landsbygden. Om vi har "landsbygdsnäring" (nämns bland annat på sid 27, stycke 1 i behovsanalysen), vad är definitionen på en sådan näring i dagens samhälle där globalisering, digitalisering och industriella transformationer sker? Ska vi kategorisera näringarna, så bör vi även fundera kring hur vi definierar en "stadsnäring". Vilka värderingar och normer signalerar vi genom dessa kategoriseringar? Det här är viktigt att tänka på med tanke på att det även finns forskning på att glesa strukturers största utmaningar kring innovationssystem är den kritiska massan som krävs (Nordregio). För att innovationer ska ske så behövs

en kritisk massa och även korsbefruktningar mellan olika perspektiv och kompetenser. Därför är det viktigt att landsbygderna inte fastnar i en för snäv definition av verksamma näringar, detta gynnar ingen och allra främst inte de gröna näringarna. Det skapar normativa strukturer som inte gynnar innovativt tänkande. Detta är även särskilt viktigt att tänka på i och med att behovsanalysen lyfter innovation och konkurrenskraft som en viktig del att arbeta med framöver i CAP. Då behöver man även fundera kring innovationssystemens byggstenar och dess utmaningar i glesa miljöer för överbygga dessa med nytänkande. Det finns flera olika branscher och näringar som är viktiga för landsbygdernas utveckling och helst nu utifrån att avståndsoberoendet ökar och ny teknik skapar nya slags förutsättningar för samhällsutveckling i alla slags geografiska utgångslägen. Detta ökar även möjligheten till att öka den kritiska massan och därmed skapa dynamiska och innovativa miljöer, där olika perspektiv möts och nya lösningar på olika utmaningar och behov växer fram.

Gällande detta så kan hänvisas till Jordbruksverkets definition av landsbygderna, som finns på sidan: <https://jordbruksverket.se/stod/programmen-som-finansierar-stoden/var-definition-av-landsbygd>. "Landsbygd" är en slags geografisk definition över platser med vissa förutsättningar, "jordbruk" är en näringsgren av flera som kan verka i landsbygderna. Även om det finns en förståelse för att jordbruket har en stark koppling till just CAP och dess genomförande, så behöver näringen ses som en del i en helhet som signalerar landsbygdernas totala utvecklingskraft.

REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN

Elise Ryder Wikén
Ordförande regionala
utvecklingsnämnden

Anders Byström
Regional utvecklingsdirektör